

Î N C H E I E R E

29 ianuarie 2014

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului,

judecătorul

Judecătorii

Iulia Sîrcu

Tamara Chișca-Doneva, Ion Druță

Iuliana Oprea, Valentina Clevadî

examinînd cererea de revizuire depusă de către reprezentantul Guvernului la Curtea Europeană a Drepturilor Omului - Agentul Guvernamental Lilian Apostol, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Chiriac Andrei împotriva societății pe acțiuni „Vinis-NLG”, intervenient accesoriu societatea cu răspundere limitată „Inter-Bio-Service” privind încasarea datoriei,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 09 noiembrie 2010 prin care s-a admis cererea de apel declarată de societatea pe acțiuni „Vinis-NLG”, s-a casat hotărîrea Judecătoriei Nisporeni din 08 aprilie 2010, cu remiterea pricinii spre rejudecare, și împotriva încheierii Judecătoriei Nisporeni din 02 noiembrie 2011 prin care s-a admis renunțarea lui Chiriac Andrei la acțiune și s-a încetat procesul civil,

c o n s t a t ă

La 18 august 2008 Chiriac Andrei s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva societății pe acțiuni „Vinis-NLG” privind încasarea datoriei.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat, că la 02 august 2004 a încheiat contractul nr.02-08/04 de investiții private și activitate comună cu societatea cu răspundere limitată „Inter-Bio-Service”, coordonat cu societatea pe acțiuni „Vinis-NLG”.

Conform contractului menționat și-a asumat obligația să investească suma de 750 000 lei în proiect comun. Astfel, societatea cu răspundere limitată „Inter-Bio-Service” a transferat suma de 710165 lei pe contul pîrîtului. Ulterior, proiectul comun a eșuat.

La 10 octombrie 2007, societatea cu răspundere limitată „Inter-Bio-Service” a solicitat de la pîrît să-i fie rambursată suma transferată.

Indică reclamantul că la 15 iulie 2008, pîrîtul a transferat suma de 150 000 lei pe contul bancar al lui. Astfel, suma debitoare constituie 560165 lei.

Solicită reclamantul, încasarea datoriei în mărime de 560 165 lei și cheltuielile de judecată.

Prin hotărîrea Judecătoriei Rîșcani mun.Chișinău din 16 decembrie 2008 cererea de chemare în judecată a fost admisă.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 18 iunie 2009 a fost respins apelul declarat de către societatea pe acțiuni „Vinis-NLG” și menținută hotărîrea Judecătoriei Rîșcani mun.Chișinău din 16 decembrie 2008.

Prin decizia Colegiului civil și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 16 decembrie 2009 a fost admis recursul declarat de SA„Vinis-NLG”, casată hotărîrea primei instanțe și decizia instanței de apel, cu restituirea pricinii la rejudicare conform competenței la Judecătoria Nisporeni.

Prin hotărîrea Judecătoriei Nisporeni din 08 aprilie 2010 s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de Chiriac Andrei și s-a încasat de la SA„Vinis-NLG” în beneficiul lui Chiriac Andrei suma de 560 165 lei cu titlu de datorie și 1000 lei cu titlu de cheltuieli de judecată, iar în total suma de 561 165 lei.

Nefiind de acord cu hotărîrea primei instanțe, la 24 iunie 2010 SA„Vinis-NLG” a contestat-o cu apel.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 09 noiembrie 2010 s-a admis apelul declarat de SA„Vinis-NLG”, s-a casat hotărîrea Judecătoriei Nisporeni din 08 aprilie 2010, pricina fiind remisă la rejudicare în prima instanță, în alt complet de judecată.

Prin încheierea Judecătoriei Nisporeni din 02 noiembrie 2011 s-a admis renunțarea lui Chiriac Andrei de la acțiune și s-a încetat procesul în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Chiriac Andrei împotriva societății pe acțiuni „Vinis-NLG”, intervenient accesoriu societatea cu răspundere limitată „Inter-Bio-Service” privind încasarea datoriei.

La 26 aprilie 2010 reprezentantul Guvernului la Curtea Europeană a Drepturilor Omului - Agentul Guvernamental Lilian Apostol, a depus cerere de revizuire în temeiul art. 449 lit. g) CPC, solicitînd admiterea acesteia, casarea dispozițiilor judecătorești emise în pricină, cu recunoașterea expresă a violării drepturilor reclamantului garantate de Articolul 6§1 din Convenție și a Articolului 1 din Protocolul 1 la Convenție și, după caz acordarea satisfacției echitabile pentru violarea constatată prin aplicarea directă a Articolului 41 din Convenție.

În cererea de revizuire Agentul guvernamental a invocat, că la 13 martie 2013 Guvernul și-a exprimat poziția în favoarea reglementării amiabile a cauzei Chiriac contra Moldovei pe rolul Curții Europene, în vederea evitării unei condamnări eventuale la Curtea Europeană a Drepturilor Omului în urma constatării încălcării principiului securității raporturilor juridice.

În acest sens, Agentul guvernamental a notat că prezenta speță nu se deosebește substanțial de situațiile deja examinate în jurisprudența Curții Europene în privința Moldovei, unde s-a constatat încălcarea principiului securității raporturilor juridice nu numai prin admiterea unui apel depus tardiv, dar și din cauza lipsei oricăror replici sau comentarii ale instanțelor asupra acestor obiecții din partea părților în proces în favoarea cărora acest termen a curs.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că cererea de revizuire urmează fi admisă, casate dispozițiile judecătorești emise în cauză, cu recunoașterea violării drepturilor lui Chiriac Andrei garantate de Articolul 6§1 din Convenție și a Articolului 1 din Protocolul 1 la Convenție, precum și acordarea unei satisfacții echitabile pentru violarea constatată, din următoarele considerente.

În conformitate cu art.453 alin.(4) CPC, în cazul în care o hotărîre sau o decizie neexaminată în recurs a fost supusă revizuirii, pricina se judecă, după casarea hotărîrii sau deciziei, conform regulilor generale stabilite de prezentul cod, de către instanța care a admis revizuirea.

Conform art. 449 lit. g) CPC, revizuirea se declară în cazul în care Curtea Europeană a Drepturilor Omului sau Guvernul Republicii Moldova a inițiat o procedură de reglementare pe cale amiabilă într-o cauză pendinte împotriva Republicii Moldova.

Instanța de recurs constată că, prin hotărîrea Judecătoriei Nisporeni din 08 aprilie 2010 pronunțată în prezența părților, a fost admisă cererea de chemare în judecată depusă de Chiriac Andrei, fiind încasat de la SA„Vinis-NLG” suma de 560 165 lei cu titlu de datorie și 1000 lei cu titlu de cheltuieli de judecată, iar în total în beneficiul lui Chiriac Andrei s-a încasat suma de 561 165 lei.

La 24 iunie 2010 SA„Vinis-NLG” a contestat cu apel hotărîrea primei instanțe, care prin referința intimatului a fost invocat ca fiind înaintat tardiv.

Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 09 noiembrie 2010 a admis apelul declarat de SA„Vinis-NLG”, a casat hotărîrea Judecătoriei Nisporeni din 08 aprilie 2010 și a remis pricina la rejudecare în prima instanță, în alt complet de judecată, fără a se expune în privința caracterului tardiv al apelului invocat de intimat și fără a se referi la justificarea depășirii termenului de depunere a apelului.

Instanța de recurs reține că pe rolul Curții Europene a fost înregistrată cererea Chiriac contra Moldovei, în care reclamantul invocînd articolul 6§1 din Convenție și articolul 1 din Protocolul nr.1, se plînge pe anulările de către jurisdicțiile interne a hotărîrilor definitive pronunțate în favoarea lui.

Verificînd temeinicia motivelor de revizuire invocate de Agentul guvernamental, în raport cu materialele cauzei, Colegiul consideră necesar de a aplica în direct jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și de a admite cererea de revizuire.

Pentru aceasta Colegiul invoca cauzele *Nichitin v. Rusia*, *Brumarescu v. România*, *Ryabykh v. Rusia*, *Rosca vs Moldova*, cazuri în care Curtea reiterează că puterea instanțelor superioare de a revizui ar trebui să fie exercitată pentru corectarea greșelilor de judecată, a erorilor judiciare și nu pentru a substitui analiza. Revizuirea nu poate fi tratată ca un apel deghizat și nici existența a două păreri asupra aceleiași probleme nu poate servi temei pentru reexaminare. Excepțiile de la acest principiu sînt justificate numai atunci cînd reexaminarea este necesară în virtutea unor circumstanțe esențiale și imperative, fundamentale și obligatorii.

Colegiul consideră că în cazul din speță este justificată reexaminarea cauzei, or în viziunea Colegiului sînt prezente circumstanțe esențiale și imperative ce vizează încălcarea drepturilor fundamentale ale lui Chiriac Andrei garantate de articolul 6§1 din Convenție și articolul 1 din Protocolul nr.1, încălcare care constituie un viciu fundamental comis de instanța de judecată la pronunțarea hotărîrii pe cauză.

Conform art. 6 alin. (1) al Convenției, orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale de către o instanță independentă și imparțială, instituită prin lege.

Colegiul menționează că, conform jurisprudenței Curții Europene a Dreptului Omului, jurisprudență obligatorie pentru instanțele naționale, dreptul la un proces echitabil în fața unei instanțe de judecată independentă și imparțială, garantat de art.6 alin. (1) al Convenției, urmează a fi interpretat prin prisma dreptului ca element al patrimoniului comun al statelor contractante.

Dreptul la un proces echitabil în fața instanței de judecată, garantat de art. 6§1 din Convenție, trebuie interpretat în lumina preambulului Convenției, care enunță preeminența principiului supremației dreptului ca element al patrimoniului comun al statelor contractante. Unul din elementele fundamentale ale preeminenței dreptului este principiul stabilității raporturilor juridice, care înseamnă, între altele, ca o soluție definitivă a oricărui litigiu nu trebuie rediscutată. Principiul securității raporturilor juridice presupune respectarea principiului autorității lucrului judecat, care este principiul caracterului final al hotărîrilor. Acest principiu presupune că nici o parte nu are dreptul să ceară revizuirea unei hotărîri definitive și obligatorii numai în scopul obținerii unei rejudecări și a unei hotărîri în cauză.

În acest context, instanța de recurs invocă jurisprudența CEDO care statuează că prin neprezentarea motivelor pentru repunerea în termenul de prescripție pentru efectuarea unui act procedural, se încalcă dreptul la un proces echitabil (*hotărîrea din 14.11.2006 pe cauza Melnic contra Moldovei § 42, cererea nr.6923/03*), iar „întrăutățirea unei situații juridice, care a devenit irevocabilă datorită aplicării termenului de prescripție sau care ar fi trebuit să devină irevocabilă dacă termenul de prescripție s-ar fi aplicat, este incompatibilă cu principiul securității raporturilor juridice” (*hotărîrea din 18.06.2008 pe cauza SRL Dacia c. Moldovei, cererea nr. 3052/04, § 77*).

În jurisprudența sa constantă Curtea reamintește că situații similare au fost deja examinate în hotărârile *Popov v. Moldova* (nr. 2), (nr. 19960/04, § 53, 6 decembrie 2005) și *Melnic v. Moldova* (§§ 40 și 41), în care s-a constatat că, prin neaducerea vreunui motiv pentru prelungirea termenului de depunere de către pârți a unui act procedural, instanțele judecătorești naționale au încălcat drepturile reclamantilor la un proces echitabil (*hotărîrea Ceachir v. Moldova, nr. 11712/04 din 15.01.2008*).

Urmare a celor menționate, Colegiul costată că prin nerespectarea procedurii corespunzătoare și admiterea apelului tardiv, de către Curtea de Apel Chișinău, a fost încălcat dreptul la un proces echitabil al reclamantului prevăzut de art. 6 § 1 din Convenție, care a obținut o hotărîre definitivă la 28 aprilie 2010.

În acest sens Curtea Europeană a notat că, o datorie în baza unei hotărîri judecătorești poate fi considerată un „bun” în sensul articolului 1 Protocolul nr. 1 (a se vedea, *Burdov v. Russia*, nr. 59498/00, § 40, ECHR 2000-III și cauzele citate în hotărîrea respectivă). Mai mult, casarea unei astfel de hotărîri, după ce a devenit irevocabilă și fără drept de recurs, constituie o ingerință în dreptul beneficiarului hotărîrii judecătorești la protecția proprietății (a se vedea *Brumărescu v România*, § 74).

Colegiul conchide că prin hotărîrea pronunțată Chiriac Andrei a fost lipsit de proprietatea sa fără nici un temei legal, aceasta fiind o violare a dreptului la proprietate garantat de art. 46 al Constituției Republicii Moldova, precum și articolul 1 Protocolul nr.1 al Convenției, care stipulează că orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale.

Or, instanța de apel anulînd hotărîrea primei instanțe prin admiterea unui apel tardiv și dispunînd exproprierea reclamantului fără motive legale, a comis o eroare judiciară gravă, ceea ce constituie un viciu fundamental - nerespectarea principiului protecției dreptului de proprietate.

Drept consecință instanța de recurs consideră că Chiriac Andrei prin hotărîrea pronunțată de Curtea de Apel Chișinău a suportat un prejudiciu material ca rezultat a încălcării drepturilor sale garantate de art. 6 din Convenție și art. 1 Protocolul nr. 1 la Convenție.

Colegiul reiterează că o hotărîre judecătorească în care se constată o încălcare a drepturilor fundamentale a persoanei, garantate de Constituție și de Convenție, obligă instanța supremă să înlăture acea încălcare și să repare consecințele astfel încît să restabilească atît cît este posibil situația existentă înaintea încălcării.

Față de cele expuse Colegiul consideră necesar de a aplica art. 41 al Convenției, care prevede că, la constatarea încălcării dispozițiilor Convenției și a Protocoalelor sale, poate fi acordată o satisfacție echitabilă, pentru a restabili atît cît este posibil situația existentă înaintea încălcării.

Colegiul reține că Chiriac Andrei prin referința expusă pe marginea satisfacției echitabile la cererea de revizuire a solicitat cu titlu de prejudiciu material

compensarea creanței de bază, adică suma de 561 161 lei izvorâtă din hotărîrea inițială și a dobînzilor de întîrziere la această sumă în mărime de 231 793, 47 lei, precum și încasarea sumei inflației în mărime de 92 255, 53 lei, calculate pînă la momentul efectuării Raportului de constatare tehnico-științific nr. 1275 din 16 iulie 2013, prezentat ca probă în speță.

Instanța de recurs consideră însă că valoarea dobînzilor cu titlu de satisfacție pentru prejudiciul material urmează a fi diminuate prin reducerea termenului de calcul a acestora de la momentul casării hotărîrii și pînă la inițierea procedurii de reglementare din partea Guvernului, respectiv inițierea procedurii de revizuire, adică pentru perioada începînd cu 09 noiembrie 2010 și pînă la 26 aprilie 2013, luîndu-se în considerație calculele efectuate în Raportul de constatare tehnico-științific nr. 1275 din 16 iulie 2013.

În acest context, se menționează că o recunoaștere a încălcării însoțită de o procedură de remediere constituie prin sine o satisfacție parțială care poate să diminueze valoarea prejudiciului (*mutatis mutandis Tahsin Acar v Turkey*, no.26307/95 §§75-77, ECHR 2003-VI).

Astfel, instanța de recurs va încasa cu titlu de satisfacție echitabilă prejudiciul material după cum urmează: 561 165 lei suma de bază încasată prin hotărîrea Judecătoriei Nisporeni din 08 aprilie 2010 și dobînda de întîrziere la situația din 28 aprilie 2013 în mărime de 214 881,65 lei, iar în total prejudiciul material în mărime de 776 046, 65 lei.

Cît privește rata inflației în sumă de 85 521,55 lei, solicitată de Chiriac Andrei, Colegiul reține că dobînda de întîrziere prin sine include și rata inflației, astfel încît această cerință urmează a fi respinsă.

De asemenea, avînd în vedere că lui Chiriac Andrei i-a fost încălcat dreptul la un proces echitabil și dreptul la proprietate, fiindu-i cauzat un anumit stres și o stare de frustrare, care nu pot fi compensate doar prin simpla constatare a acestora, Colegiul va încasa întru repararea prejudiciului moral cauzat lui Chiriac Andrei suma de 10000 lei, care este una echitabilă suferințelor psihice suportate de către Chiriac Andrei pe tot parcursul acestei perioade.

La caz, Colegiul consideră necesar de încasat și cheltuielile de judecată compuse din achitarea taxei pentru efectuarea Raportului de constatare tehnico-științific nr. 1275, în mărime de 1 840 lei.

Din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite cererea de revizuire, a casa decizia Curții de Apel Chișinău din 09 noiembrie 2010 și încheierea Judecătoriei Nisporeni din 02 noiembrie 2011 și a menține în vigoare hotărîrea Judecătoriei Nisporeni din 08 aprilie 2010, precum și a recunoaște violarea drepturilor lui Chiriac Andrei garantate de Articolul 6§1 din Convenție și a

Articolului 1 din Protocolul 1 la Convenție, prin acordarea unei satisfacții echitabile pentru violarea constatată.

În conformitate cu art. 453 alin.(4) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e :

Se admite cererea de revizuire depusă de reprezentantul Guvernului la Curtea Europeană a Drepturilor Omului - Agentul Guvernamental Lilian Apostol.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 09 noiembrie 2010 și încheierea Judecătorei Nisporeni din 02 noiembrie 2011 și se menține în vigoare hotărârea Judecătorei Nisporeni din 08 aprilie 2010.

Se recunoaște violarea drepturilor lui Chiriac Andrei garantate de Articolul 6§1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și a Articolului 1 din Protocolul nr.1 la Convenție.

Se încasează de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul lui Chiriac Andrei în contul reparării prejudiciului material suma de 561 165 lei și dobânda de întârziere în mărime de 214 881,65 lei, iar în total prejudiciul material în mărime de 776 046 (șapte sute șaptezeci și șase mii patruzeci și șase) lei.

Se încasează de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul lui Chiriac Andrei în contul reparării prejudiciului moral suma de 10000 (zece mii) lei, și în calitate de costuri și cheltuieli suma de 1 840 (una mie opt sute patruzeci) lei.

Se retrage titlul executoriu nr. 2-162/2010 din 08 aprilie 2010 emis de Judecătoria Nisporeni privind încasarea sumei de 561 165 lei de la societatea pe acțiuni „Vinis NLG” în beneficiul lui Chiriac Andrei, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Chiriac Andrei împotriva societății pe acțiuni „Vinis-NLG”, intervenient accesoriu societatea cu răspundere limitată „Inter-Bio-Service” privind încasarea datoriei.

Încheierea este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței,

judcătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Ion Druță

Iuliana Oprea

Valentina Clevadi